

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1So/28/2016
Identifikačné číslo spisu:	5015201038
Dátum vydania rozhodnutia:	17.10.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:5015201038.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci navrhovateľky: W.. F. O., nar. XX.X.XXXX, r. č.: XXXXXX/XXXX, bytom B.Š. XX, XXX XX T. B., zastúpenej JUDr. Antonom Rázgom, nar. 10.01.1953, bytom 034 72 Liptovská Lúžna č. 747, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa- ústredie, so sídlom Ul. 29 augusta 8, 813 63 Bratislava, o výšku starobného dôchodku, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č.k. 24Sd/244/2015-32 zo dňa 25. januára 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č.k. 24Sd/244/2015-32 zo dňa 25. januára 2016 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX 0 zo dňa 11.09.2015 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) odporkyňa podľa § 60, § 65, § 82 a § 255 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení platnom pre prejednávanú právnu vec (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) priznala navrhovateľke od XX.XX.XXXX starobný dôchodok v sume 293,90 € mesačne.

V dôvodoch svojho rozhodnutia odporkyňa okrem iného poukázala na ust. § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z.z. a uviedla, že navrhovateľke bol rozhodnutím Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. SRLZ-43.728-1/SZ-2010 od 01.03.2010 priznaný výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom pre prejednávanú právnu vec (ďalej len „zák. č. 328/2002 Z.z.“). Pretože obdobie výkonu služby od 15.12.1991 do 28.02.2010 navrhovateľka získala v takom rozsahu, ktorý jej založil nárok na výsluhový dôchodok podľa zák. č. 328/2002 Z.z., predmetné obdobie v súlade s § 60 ods. 2 a § 255

ods. 5 zák. č. 461/2003 Z.z. nebolo možné považovať za obdobie dôchodkového poistenia na účely určenia sumy starobného dôchodku navrhovateľky.

Proti tomuto rozhodnutiu podala navrhovateľka včas opravný prostriedok podľa tretej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), ktorým sa domáhala jeho preskúmania. Uviedla v ňom, že podľa osobného listu dôchodkového poistenia jej odporkyňa nezapočítala obdobie od 14.12.1991 do 31.12.2002, v ktorom bola zamestnaná na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky. V tomto období boli jej zamestnávateľom za ňu riadne odvádzané odvody sociálneho poistenia do sociálnej poisťovne. V prípade, že by jej bol priznaný predčasný starobný dôchodok, nemala by nárok na priznanie dôchodku za predmetné obdobie, avšak jej bol priznaný starobný dôchodok a má nárok na započítanie aj týchto rokov zamestnania.

Ďalej zdôraznila, že platná právna úprava nároku na výsluhový dôchodok, t.j. § 39 zák. č. 328/2002 Z.z. umožňovala zohľadniť len celé roky obdobia dôchodkového poistenia. Na účely nároku na výsluhový dôchodok získala 18 rokov 2 mesiace a 13 dní obdobia dôchodkového poistenia ale odporkyňa jej nezohľadnila 2 mesiace a 13 dní.

Zákon č. 461/2003 Z.z. obdobia dôchodkového poistenia získané do 31.12.2003 príslušníkom policajného zboru a od 01.01.2004 hodnotí ako osobitné, t.j. samostatné obdobia, pričom tento zákon nedáva možnosť pri jeho aplikácii spájať tieto obdobia do jedného celku, ako to umožňuje osobitný predpis. Ak príslušník policajného zboru len spojením uvedených obidvoch samostatných období splnil podmienku pre vznik nároku na výsluhový dôchodok podľa osobitného zákona (§ 39 zák. č. 328/2002 Z.z.), tak túto skutočnosť zák. č. 461/2003 Z.z. nepovažuje za základ práva, ktoré by odporkyni umožňovalo meniť charakter zákonom (§ 255 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z.z.) stanoveného hodnotenia obdobia dôchodkového poistenia získaného do 31.12.2003. Ak odporkyňa rozhodla na základe ňou vykonanej zmeny charakteru zákonom stanoveného obdobia dôchodkového poistenia získané do 31.12.2003, tak tento postup vykazuje znaky pravej retroaktivity, ktorá je neprípustná.

Pokiaľ odporkyňa tvrdí, že tieto obdobia nemožno hodnotiť ako obdobia dôchodkového poistenia pre výpočet starobného dôchodku, navrhovateľka je opačného názoru a vychádza aj z právneho názoru obsiahnutého v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR č. 7So/138/2011 z 15.8.2012. Obdobie dôchodkového poistenia získané do 31.12.2003 príslušníkom policajného zboru je nutné hodnotiť podľa § 255 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z.z. a obdobie dôchodkového poistenia získané po 31.12.2003 príslušníkom policajného zboru je nutné hodnotiť podľa § 60 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z.. Uvedené ustanovenia zakotvujú vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia zásadu zachovania získaných nárokov. Konaním odporkyne došlo k porušeniu tejto zásady a tým aj k diskriminácii navrhovateľky.

Odporkyňa prehliada platnú právnu úpravu nároku na výsluhový dôchodok, t.j. § 39 zák. č. 328/2002 Z.z., ktorá umožňuje zohľadniť len celé roky obdobia dôchodkového poistenia.

Krajský súd postupom v súlade s ust. § 250i - § 250s O.s.p. dospel k záveru, že opravný prostriedok navrhovateľky je dôvodný a preto preskúmané rozhodnutie predmetným rozsudkom zrušil a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie.

Najmä poukázal na to, že postupom odporkyne sa pri dosiahnutí dôchodkového veku a započítaní dôb poistenia, získaných len vo všeobecnom systéme, vymieriava poistencom dôchodok vo výške, akoby celkovo boli poistení len po krátky čas. Pre poistencov, ktorí získali časť poistenia v obidvoch systémoch, je takýto postup nad akúkoľvek pochybnosť nevýhodnejší, ako keby sa im pre vznik nároku hodnotila celá doba poistenia iba vo všeobecnom systéme, aj keď takáto doba služby bola poistencovi zhodnotená v inom systéme sociálneho zabezpečenia. Pri určení výšky starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho zabezpečenia (poistenia) je potrebné do doby dôchodkového poistenia započítať aj doby, ktoré boli zhodnotené na účely výsluhového dôchodku a v nich dosiahnuté hrubé zárobky. Až po takomto stanovení výšky starobného dôchodku možno sumu starobného dôchodku krátiť v pomernej časti, zodpovedajúcej zhodnenej dobe služby.

Odporkyňa má pri rozhodovaní o nároku navrhovateľky, ktorej bol priznaný výsluhový dôchodok z osobitného systému najprv vypočítať teoretickú výšku dôchodku, ktorá by jej patrila vtedy, ak by všetky doby poistenia získala vo všeobecnom systéme, následne teoretickú sumu dôchodku bude potrebné krátiť, a to primerane k počtu skončených rokov doby trvania služby policajta rozhodujúcich pre výšku výsluhového dôchodku podľa § 39 zák. č. 328/2002 Z.z.

Proti tomuto rozsudku podala odporkyňa v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom uviedla, že navrhovateľka nezískala dobu služby v I. kategórii funkcií v rozsahu zakladajúcom nárok na skorší odchod do dôchodku. Ďalej uviedla, že navrhovateľke nevznikol nárok na starobný dôchodok s použitím § 274 zák. č. 461/2003 Z.z., preto nie je možné v súlade s § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z.z. hodnotiť dobu služby na dôchodkové účely vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia ani dosiahnuté zárobky počas výkonu služby a sumu určiť v súlade s čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach a v súlade s právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vyjadreným v rozsudku pod sp. zn. 7So/138/2011 z 15.08.2012. Uvedený rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa totiž týka skutkovo odlišného konania. Preto napadnutý rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Vzhľadom na vyššie uvedené námietky odporkyňa navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil a preskúmané rozhodnutie potvrdil.

Navrhovateľka vo vyjadrení k odvolaniu zo dňa 27.03.2016 uviedla, že vyššie zmienený rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ale aj iné (napr. sp. zn. 9So/84/2011 zo dňa 29.03.2013) vychádza z toho, že ustanovenie § 274 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. zakotvuje zásadu zachovania získaných nárokov, vyplývajúcich zo zaradenia zamestnania do I. a II. pracovnej kategórie, resp. I. a II. kategórie funkcií. Zároveň výkon zamestnania vo zvýhodnených kategóriách má vplyv aj na zachovanie nároku na výpočet starobného dôchodku podľa zák. č. 100/1988 Zb.

Zároveň poukázala na právnu úpravu podľa § 39 zák. č. 328/2002 Z.z., ktorá umožňuje na účely posúdenia nároku a výšky sumy výsluhového dôchodku hodnotiť len celé roky služby, preto je potrebné tzv. zvyškové doby služby hodnotiť vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia.

Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 subsidiárne § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku tiež „O.s.p.“) a s prihliadnutím na ustanovenie § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250s veta druhá O.s.p. odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p.) jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, a preto postupom podľa § 219 ods. 1 v spoj. s § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok potvrdil.

Rozsudok verejne vyhlásil dňa 17. októbra 2017 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Rozhodnutím Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, odboru sociálneho zabezpečenia Bratislava č. SRLZ-43.728-1/SZ-2010 z 20.04.2010 bol navrhovateľke podľa ustanovení § 38, § 39, § 58 a § 60 zák. č. 328/2002 Z.z. priznaný od XX.XX.XXXX výsluhový dôchodok v sume 536,38 € mesačne. Z potvrdenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, odboru sociálneho zabezpečenia Bratislava č. SPOU-OSZ-43.728-6/2015-VZ zo dňa 14.01.2015 vyplýva, že pre výpočet výsluhového dôchodku bola navrhovateľke podľa § 58 zák. č. 328/2002 Z.z. zhodnotená doba trvania služobného pomeru 18 rokov a

81 dní. Doba služobného pomeru bola získaná od 15.12.1991 do 31.12.1999 v I. kategórii funkcií a od 01.02.2000 do 28.02.2010 v III. kategórii funkcií (pracovnej kategórii).

Podľa § 39 zák. č. 328/2002 Z.z. výsluhový dôchodok policajta alebo profesionálneho vojaka je za 15 rokov trvania služobného pomeru 30% základu zisteného podľa § 60. Za 16. skončený rok trvania služobného pomeru a za každý ďalší skončený rok trvania služobného pomeru až do 20. skončeného roka trvania služobného pomeru vrátane sa výmera výsluhového dôchodku zvyšuje o 2% základu zisteného podľa § 60. Za 21. skončený rok trvania služobného pomeru a za každý ďalší skončený rok trvania služobného pomeru až do 25. skončeného roka trvania služobného pomeru vrátane sa výmera výsluhového dôchodku zvyšuje o 3% základu zisteného podľa § 60. Za 26. skončený rok trvania služobného pomeru a každý ďalší skončený rok trvania služobného pomeru sa výmera výsluhového dôchodku zvyšuje o 1% základu zisteného podľa § 60, najviac však do 60% základu zisteného podľa § 60.

Z uvedeného vyplýva, že navrhovateľke pre výšku dôchodku z osobitného systému dôchodkového poistenia nebolo zhodnotené obdobie služby v rozsahu 81 dní.

Podľa § 60 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. obdobie dôchodkového poistenia je aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby, ak toto obdobie policajt a profesionálny vojak nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Podľa § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby získané do 31. decembra 2003, ak toto obdobie policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Z ustanovení § 60 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z. z. vyplýva, že v prípade, ak policajt vykonával profesionálnu službu v rozsahu, zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok, doba jeho služby by sa vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia, teda podľa zák. č. 461/2003 Z. z. nemala hodnotiť. Je však zrejmé, že pre výšku výsluhového dôchodku podľa zák. č. 328/2002 Z. z. sa nehodnotí celé obdobie trvania profesionálnej služby, ale len ukončené celé roky takej služby (§ 39 tohto zákona).

Nároky poistencov vyplývajúce zo zaradenia doby služby do I. a II. kategórie funkcií sa podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. priznávajú aj tým poistencom, ktorým bol priznaný výsluhový dôchodok. Zachovanie nárokov vyplývajúce zo zaradenia doby služby do I. a II. kategórie funkcií spočíva v určení „nižšieho“ dôchodkového veku v závislosti od rozsahu doby služby získanej v I. a/alebo II. kategórie funkcií, hodnotení doby služby ako obdobia dôchodkového poistenia, hodnotenia príjmov dosiahnutých počas doby služby v rozsahu zodpovedajúcom osobným vymeriavacím základom a určení sumy dôchodkovej dávky podľa zák. č. 461/2003 Z. z., ako aj v sume určenej podľa právnych predpisov účinných do 31. decembra 2003 a následnom priznaní dôchodkovej dávky v sume, ktorá je vyššia.

Aj poistencovi, ktorému bol priznaný výsluhový dôchodok, je potrebné na vznik nároku a dôchodkovú dávku a určenie sumy dôchodkovej dávky podľa všeobecných právnych predpisov o sociálnom poistení zohľadniť dobu služby zaradenú do I. a/alebo II. kategórie funkcií v súlade s ustanovením § 274 zák. č. 461/2003 Z. z. a ustáleným právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadreným napríklad v rozsudku č. 9So/138/2011 z 22. augusta 2012: „Absolútne vylúčenie hodnotenia doby poistenia zo všeobecného systému u tých poistencov, ktorí získali dávky dôchodkového zabezpečenia v inom systéme sociálneho poistenia a nie v systéme všeobecnom, má za následok horšie zaobchádzanie s

nimi, ako s poistencami, ktorí sú poistení v zahraničných systémoch sociálneho poistenia a u ktorých samotná poisťovňa vôbec nepochybuje o spôsobe výpočtu ich dôchodkových dávok spôsobom krátenia, ktorý zabezpečuje primerané poistné plnenie za obdobia, v ktorých boli poistení na Slovensku po zohľadnení dôb poistenia v iných systémoch. Postupom odporkyne sa napríklad pri dosiahnutí dôchodkového veku a započítaní dôb poistenia, získaných len vo všeobecnom systéme vymeriava poistencom dôchodok vo výške, akoby celkovo boli poistení len po krátky čas. Pre poistencov, ktorí získali časť poistenia v oboch systémoch je takýto postup nad akúkoľvek pochybnosť nevýhodnejší, ako keby sa im pre vznik nároku hodnotila celá doba poistenia iba vo všeobecnom systéme, aj keď takáto doba služby bola poistencovi zhodnotená v inom systéme sociálneho zabezpečenia; nebolo v ňom však zohľadnené zaradenie doby služby do I. a/alebo II. kategórie funkcií. Pretože súčasťou hodnotenia doby služby sú aj príjmy dosiahnuté počas doby služby, z týchto je potrebné vychádzať pri určení osobných vymeriavacích základov.

Po zohľadnení doby služby a osobných vymeriavacích základov dosiahnutých počas služby na vznik nároku na dôchodkovú dávku a určenie sumy dôchodkovej dávky podľa všeobecných právnych predpisov o sociálnom poistení je potrebné dôchodkovú dávku určiť v súlade s článkom 33 ods. 2 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (č. 128) uverejneného v Zbierke zákonov pod č. 416/1991 Zb. (ďalej len „Dohovor č. 128“), a to podľa zovšeobecneného právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedeného v rozhodnutí číslo R 55/2011 uverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ak bol poistencovi priznaný príspevok, a tiež podľa právneho názoru NS SR vyjadreného v rozsudku č. 9So/138/2011 z 22. augusta 2012, ak bol poistencovi priznaný výsluhový dôchodok, podľa ktorého sa suma dôchodkovej dávky poistenca, ktorému bol priznaný výsluhový dôchodok, môže iba krátiť primerane k počtu skončených rokov doby služby rozhodujúcich pre výšku výsluhového dôchodku.

Podľa článku 33 ods. 2 Dohovoru č. 128, ktorý znie „Ak má alebo ak by mala inak chránená osoba nárok na dávku ustanovenú v tomto Dohovore a ak dostáva inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť, s výnimkou rodinných prídavkov, môžu sa dávky podľa tohto Dohovoru krátiť alebo zastaviť za určených podmienok a v určenom rozsahu za podmienky, že časť dávok, ktorá sa kráti alebo je zastavená, nepresahuje druhú dávku.“ Preto má odporkyňa po zohľadnení všetkých období dôchodkového poistenia a všetkých osobných vymeriavacích základov vypočítanú sumu dôchodkovej dávky znížiť o sumu zodpovedajúcu obdobiu dôchodkového poistenia, ktorým je doba služby zhodnotená na určenie sumy príspevku alebo výsluhového dôchodku za celé roky.

Vzhľadom na vyššie uvedené argumenty odvolací súd nepovažoval za dôvodné námietky odporkyne. Ani samotná navrhovateľka netvrdila, že jej vznikol nárok na skorší odchod do dôchodku. Naopak, správne poukázala na zachovanie ostatných nárokov, vyplývajúcich zo zaradenia zamestnania do I. resp. II. kategórie funkcií. Skutočnosť, že navrhovateľka získala vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia dobu dôchodkového poistenia v rozsahu postačujúcom na vznik nároku na starobný dôchodok napokon nemohla mať vplyv na zachovanie vyššie spomenutých nárokov (prepočet sumy starobného dôchodku aj podľa úpravy platnej do 31.12.2003) ako aj na potrebu zhodnotiť tzv. zvyškovú dobu služby, ktorá vzhľadom na právnu úpravu podľa § 39 zák. č. 328/2002 Z.z. nemohla byť zhodnotená v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia.

Odvolací súd sa stotožnil s právnym posúdením veci krajským súdom a preto rozsudok krajského súdu ako vecne správny podľa § 219 od. 1 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 250k ods. 1, § 246c ods. 1 a § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že navrhovateľke ich náhradu nepriznal, lebo hoci bola v konaní úspešná, náhradu trov konania si neuplatnila.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).